
Publikační výkonnost panelistů Grantové agentury ČR (2019–2021)¹

ZÁŘÍ 2022

MATĚJ BAJGAR

Shrnutí

- Cílem výzkumu bylo zjistit, nakolik vědecké výsledky členů hodnotících panelů Grantové agentury České republiky (GA ČR) potvrzují jejich vědeckou erudovanost pro hodnocení návrhů Standardních projektů GA ČR.
- Jedním z hlavních cílů GA ČR je „*financovat vědecké projekty základního výzkumu s vysokým potenciálem pro dosažení výsledků světové úrovně.*“ Klíčovou roli při identifikování takových projektů hrají oborové hodnotící panely. Panely návrhy projektů vyhodnocují, vypracovávají posudky a připravují doporučení pro oborové komise. Každý panel sestává ze zhruba 10 vědců působících v příslušném oboru. Aby panely mohly dobře plnit svou úlohu, jejich členové by měli umět rozpoznat projekty s vysokým potenciálem. Je nasnadě, že špičkové výzkumné projekty dokáží lépe rozpoznat vědci, kteří sami špičkový výzkum dělali.
- Pomocí bibliometrických nástrojů jsme analyzovali, jaký podíl panelistů činných v GA ČR v letech 2019–2021 měl během předchozí dekády výrazně nižší publikační výkonnost než řešitelé projektů jimi hodnocených a posléze podpořených. Ukazujeme výsledky zvláště pro každé ze 3 alternativních měřítek publikačního výkonu: i) kvalitativně nejvyšší skupinu vědeckých časopisů (např. top decil), kde daný vědec publikoval, ii) počet publikací ve vědecky významnější polovině časopisů a iii) celkový počet citací publikací daného vědce.
- Hlavní zjištění studie jsou následující:
 - Ve většině panelů se panelisté úrovní své publikační výkonnosti řešitelům podpořených projektů vyrovnají, a v řadě panelů je dokonce převyšují.

¹ Tato studie reprezentuje pouze názor autora, a nikoli oficiální stanovisko Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. či Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium UK (CERGE). Předběžná verze studie byla sdílena s předsednictvem GA ČR. Za cenné komentáře a rady během celého procesu přípravy studie děkuji Martinu Sřholcovi. Za pomoc a užitečné připomínky děkuji také Tarasu Hrendashovi, Štěpánu Jurajdovi, Danielu Münichovi a členům předsednictva a zaměstnancům GA ČR. Za poskytnutí historických dat o složení panelů děkuji GA ČR. Tento výzkum vznikl díky podpoře Akademie věd České republiky v rámci Centra analýz výzkumu, vývoje a inovací (RaDIAC). Veškeré případné zbývající nepřesnosti a chyby jdou na vrub autora.

- Ve většině panelů je podíl neadekvátně publikačně výkonných panelistů nízký, až zanedbatelný. V průměrném panelu méně než čtvrtina panelistů vykazuje publikační výkonnost výrazně pod úrovní nadprůměrně výkonných řešitelů.
- U některých panelů je ale neadekvátně publikačně výkonných panelistů dost na to, aby jejich hodnocení mohlo ovlivnit doporučení vydaná příslušným panelem. Takových panelů je necelá třetina a podíl panelistů s publikační výkonností výrazně pod úrovní řešitelů v nich přesahuje 30 %.
- Vyšší podíl panelistů s publikační výkonností výrazně pod úrovní řešitelů pozorujeme především ve společenských a technických vědách. Ty i co do absolutní publikační výkonnosti v Česku zaostávají za jinými vědními oblastmi.
- I v oborech, kde vysoký podíl panelistů má neadekvátní publikační výkonnost, působí řada vědců s adekvátní publikační výkonností, kteří nikdy nebyli členy panelů GA ČR. V průměru v těchto oborech působí několik desítek vědců, jejichž publikační výkonnost je srovnatelná i s nadprůměrnými řešiteli.
- Z našich zjištění lze vyvozovat tato doporučení:
 1. U panelů s vysokým podílem panelistů s relativně nízkou publikační výkonností by měly orgány GA ČR při výběru z nominací klást větší důraz na publikační výkonnost nominovaných vědců a snažit se v daném oboru aktivně přilákat více nominací vynikajících vědců.
 2. Nejlepší vědci ve všech oborech, a obzvláště těch s vyšším podílem publikačně méně výkonných panelistů, kteří v hodnotících panelech GA ČR v nedávné době nepůsobili, by měli zvážit, jestli by se přece jenom nemohli rovněž zapojit. Bez jejich pomoci se situace v daných oborech zásadně nezmění.
 3. Ke zvýšení relativní vědecké úrovně panelistů by mohlo přispět větší zapojení panelistů ze zahraničí. Nejprínosnější by bylo v oborech, kde je nedostatek kvalitních panelistů z domácích zdrojů. Větší zapojení panelistů ze zahraničí by šlo podpořit především zjednodušením nominací do panelů. Častější využití angličtiny jako pracovního jazyka a podpora online účasti ze zahraničí by rovněž mohly být v tomto směru přínosné.